

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Pitkänen, Silja

Title: Sosiologian ja sosiaalipornon välimaastossa

Year: 2023

Version: Published version

Copyright: © Pitkänen

Rights: CC BY-NC-ND 4.0

Rights url: <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

Please cite the original version:

Pitkänen, S. (2023). Sosiologian ja sosiaalipornon välimaastossa. *Työväentutkimus*, 37, 161-162.
<https://journal.fi/tyovaentutkimus/issue/view/10839>

liittiseen hegemoniaan. EU:n vihreän siirtymän projektit nuukaillaan unionin tasolla mitättömiksi, ja Suomessa oikeistohallitus juonii valtavia leikkauksia suhdanteista välittämättä.

Sami Outinen avaa artikkelissaan suomalaisen talouskurin historiaa. Suomessa noudatettiin toisen maailmansodan jälkeen länsimaaisia keynesiläisen sääntelyn trendejä, vaikka vastasykliseen talouspolitiikkaan oli täällä vähemmän intoa. 1970- ja 1980-luvuilla keskeiseksi talouspolitiikan tavoitteeksi nousi työllisyyden sijaan inflaation hillintä ja vientikiilpailukyky. Laman romahduksen jälkeen Ahon ja Lipposen hallitukset laittoivat valtion säästökuurille täyttääkseen lainoittajien luottamuksen sekä saavuttaakseen eurokunnon. Suomalaista talouskurisuhteen pitkää linjaa luonnehtiikin Outisen mukaan itse tuotettu menokuripakko Euroopan vientimarkkinoille pääsemiseksi ja kilpailukyyn turvaamiseksi.

Christer Lindholm ruotii talouskurin retorista puolta. Ongelmallinen on hänen mukaansa ennen kaikkea ns. *kotitalousmetafora*, jossa julkisen talouden kuripakkoa perustellaan rinnastamalla se yli varojensa elävään kotitalouteen. Yksityinen ja julkinen kulutus ovat kuitenkin symbioottisessa suhteessa, minkä lisäksi nyörin kiristyksillä saatetaan syödä myös tulevaisuuden kasvun hedelmät.

Valtion velan pelko palasi Timo Harjuniemen artikkelin mukaan suomalaiseen julkiseen keskusteluun eurokriisin myötä. Lyhyen elvytyksinnon jälkeen välttämätön budjettikuri nousi julkisuutta hallitsevaksi talouspolitiikan vaatimukseksi, vaikka myös kriittisiä ääniä esiintyi. Eliittivetoinen talouskeskustelu ei kuitenkaan juuri tarjonnut vaihtoehtoja valitulle linjalle.

Myöhemmissä luvuissa talouskurin häviäjiksi nousevat ympäristö, sukupuolten tasa-arvo ja lapsiperheet. Talouskurin diskurssissa ne määrittyvät vähemmän välttämättömiksi, ”ylimääräisiksi”, joihin on varaa törsätä vain hyvinä aikoina. Teoksessa tuodaan ansiokkaasti esiin se, että talouskurin laaja-alaisia sosiaalisia ja ekologisia seurauksia on ymmärrettävä ja että oikeanlaisen talouspolitiikan löytäminen ei ole vain talouteen liittyvä tekninen asia. Myös poliittisen vastareaktion tuottaessaan talouskuri voi kääntyä tarkoitusperiään vastaan.

Kirjan loppuluvussa kirjoittajat jättävät talouskurin tulevaisuuden avoimeksi. Esimerkiksi korona-aika osoitti kurimenetelmien keinotekoisuuden. Toisaalta Euroopassa on palattu vaatimaan tarkan euron linjaa ennen kaikkea nousseiden korkojen myötä. Teoksen Eurooppakeskeisyys estää ehkä kuitenkin hahmottamasta laajempaa kuvaa, jossa nimenomaan Eurooppa on nyt muista blokeista poiketen kurittamassa itseään hengiltä. Jopa Yhdysvallat, joka muuten on muuttunut poliittisesti lähes hallitsemattomaksi, pystyy panostamaan vihreän siirtymän infrastruktuuriprojekteihin.

Taloussosiologi Wolfgang Streeck on korostanut, että myös EU:n sisällä on omat talouskurin hyötyjänsä, ennen kaikkea Saksan vientiteollisuus. Talouskurin moniulotteisesta suhteesta kapitalismiin olisikin voitukin kirjoittaa teoksessa enemmän. Kokonaisuudessaan kirja on kuitenkin arvokas lisä keskusteluun avartaessaan suomalaista talouskurisuhdetta.

Riku Luostari

VTM, väitöskirjatutkija, Helsingin yliopisto

Sosiologian ja sosiaalipornon välimaastossa

Stephanie Land. *Palveluksessanne: Duunariäidin selviytymistäistelu*. Tammi, 2022. 342 s. ISBN 978-952-04-4307-8.

Stephanie Land on yhdysvaltalainen kirjailija ja suosittu puhuja erilaisissa tilaisuuksissa.

Hänen omaelämäkerrallinen kirjansa *Palveluksessanne: Duunariäidin selviytymistäistelu*

(*Maid: Hard Work, Low Pay and a Mother's Will to Survive*, 2019) on hänen esikoisteoksensa. Se on saanut osakseen runsaasti huomiota, ja esimerkiksi Netflix teki kirjaan pohjautuvan sarjan. Landilta ilmestyy syksyllä 2023 toinen kirja, *Class: A Memoir of Motherhood, Hunger, and Higher Education*, minkä lisäksi hän on kirjoittanut runsaasti artikkeleita köyhyydestä ja taloudellisesta epätasa-arvosta.

Palveluksessanne-teoksen alussa Land kertoo olevansa kuin kuka tahansa yhdysvaltalainen nuori: hän työskentelee kahvilassa ja haaveilee college-opinnoista. Land tapaa baari-illan loppuksi Jamien, jonka kanssa muuttaa pian yhteen. Muutaman kuukauden seurustelun jälkeen Land huomaa olevansa raskaana. Hän päättää pitää lapsen, mutta Jamie ei halua isäksi. Lopulta lapsesta käydään huoltajuustaistelu, jonka Land voittaa. Vähävaraisena hän kuitenkin joutuu asumaan lapsen kanssa yhteiskunnan tukemissa asunnoissa ja vastaanottamaan ruoka-apua.

Palveluksessanne on kirkas analyysi yhteiskunnallisesta eriarvoisuudesta, avustusohjelmista ja niihin pääsemisen vaikeudesta sekä kokemuksista sosiaalivun hakemisessa. Land kokee jatkuvasti häpeää ja epäonnistumisen tunnetta:

Olin kiitollinen sosiaalituista, jotka ruokkivat perheeni, mutta kannoin kotiin aina myös kassillisen häpeää ja painin joka kerta sen ajatuksen kanssa, mitä kassatyöntekijä mahtoi minusta ajatella, vauvaa kantoliinassa kantavasta naisesta, joka ostaa ruokaa sosiaalituilla. (s. 43)

Lisäksi *Palveluksessanne* on kertomus perheen menettämisestä, unelmien sortumisesta ja illuusioiden romahtamisesta. Land eroaa väkivaltaisesta ja välinpitämättömästä poikaystävästään, ja hänen vanhempillaan, jotka hekin ovat eronneet, ei ole mahdollisuuksia tai halua auttaa häntä. Land muistelee usein lapsuuttaan onnellisena ja äitiään ja isäänsä omistautuneina ja rakastavina vanhempina, mutta nyt he ovat etäisiä ja piittaamattomia. Lisäksi Landin äiti asuu Euroopassa ja tuntuu etäiseltä myös pitkän välimatkan vuoksi.

Land pyrkii kohentamaan taloudellista tilannettaan ja pestautuu töihin siivousfirmaan. tarinat siivoojakollegoista, siivottavista kodeista ja kotien omistajista ovat kirjan ytimessä – tähän viittaa teoksen nimikin. Siivoustyöhön liittyvistä kuvauksista tulee kuitenkin hieman kiusaantunut olo. Yhdysvaltalainen yhteiskunta on toki paljon suomalaista eriarvoisempi, mutta joka tapauksessa Land tuntuu tarkastelevan kollegoitaan hieman alaviistoon, ja toisinaan hän myös kauhistelee siivoamiaan koteja sekä niiden asukkaita. Näissä kohdissa muutoin ansiokas sosiologinen analyysi köyhyydestä ja eriarvoisuudesta lipsahtelee sosiaalipornon puolelle. Syykin mainitaan teoksessa useita kertoja enemmän tai vähemmän eksplisiittisesti: Land kokee, että taustaltaan keskiluokkaisena hänen ei pitäisi joutua kuuraamaan wc-pönttöjä. Samaan aikaan siivoustyö on kuitenkin arkea lukuisille ihmisille, edelleen valtaosin naisille ja Yhdysvalloissa varsinkin rodullistetuille naisille. Landilla on kuitenkin myös ymmärrystä ja empatiaa samassa tilanteessa olevia kohtaan:

Mietin ihmisiä, jotka jonottivat rinnallani avustuksia, mutta joilla ei ollut samanlaista [keskiluokkaista] menneisyyttä muisteltavana. Jakoivatkohan he rahtuakaan siitä luottamuksesta? Kun joku on liian syvällä rakenteellisessa köyhyydessä, siitä ei ole mitään nousujohtetta. Elämä on kamppailua eikä mitään muuta. Mutta minulle monet päätöksistäni lähtivät siitä oletuksesta, että elämäni alkaisi ennemmin tai myöhemmin kohentua. (s. 306)

Landin elämä tosiaan alkaa kohentua, ja hänen kohdallaan tarinalla on onnellinen loppu: hän pääsee opiskelemaan luovaa kirjoittamista, ja hänestä tulee menestyskirjailija. Yhdysvaltalainen ryysyistä rikkauksiin -unelma on toteutunut, ja *Palveluksessanne*-teoksessa unelman toteutuminen kuvataan yksityiskohteisesti ja kauniisti.

Markus Juslinin käänös on sujuva, mutta anglismit tai liian suorat käännökset pistävät toisinaan silmään.

Silja Pitkänen

tutkijatohtori

Turun yliopisto, Jyväskylän yliopisto